

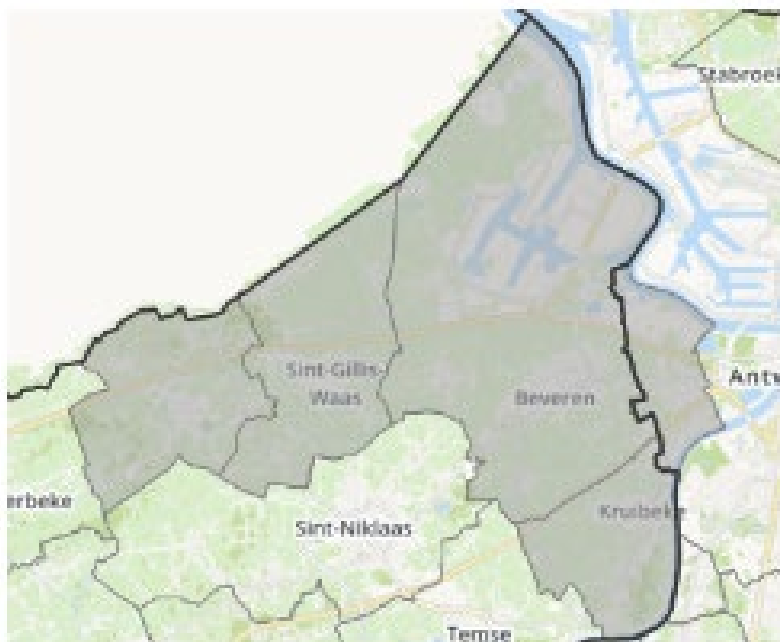
Omgevingsanalyse 2022

Eerstelijnszone Waasland Noord - Oost

O. Inleiding

Een korte voorstelling van de ELZ

Eerstelijnszone Waasland Noord – Oost (ELZ Waasland NO) bestaat uit gemeenten Beveren, Kruikebeke, Sint-Gillis-Waas, Stekene en Zwijndrecht. ELZ Waasland NO bevindt zich in het Noordoosten van de provincie Oost-Vlaanderen en heeft een grens met Nederland in Stekene, Sint-Gillis-Waas en Beveren. Beveren en Zwijndrecht grenzen aan de centrumstad Antwerpen en hebben hierdoor een meer stedelijk karakter dan Kruikebeke, Sint-Gillis-Waas en Stekene.

Het doel van de omgevingsanalyse

De omgevingsanalyse vormt de basis voor het beleids- en actieplan. De verworven inzichten fungeren als vertrekpunt om zo acties te ontwikkelen die inspelen op de sterktes en noden van onze eerstelijnszone.

Een beschrijving van de methoden

De omgevingsanalyse is grotendeels gebaseerd op het *“Rapport kerncijfers voor Eerstelijnszones”* van provincies.incijfers.be en de *“gemeente-en-stadsmonitor”* van gemeentestadsmonitor.vlaanderen.be en de IMA-AIM atlas. Op basis van deze cijfergegevens werden tendensen en knelpunten geïdentificeerd. Voor het kwalitatief luik werden verschillende groepen bevraagd over hun noden en wensen. Zo gaf de zorgraad van de eerstelijnszone de nodige feedback over de cijfers van het kwantitatief onderzoek.

Voor de opmaak van deze analyse werd gebruik gemaakt van het DESTEP-model. DESTEP is de afkorting van volgende zes factoren: demografische, economische, sociaal-culturele, technologische, ecologische en politiek-juridische ontwikkelingen. In wat volgt bespreken we elk van deze domeinen. Bij de sociaal en culturele ontwikkelingen gaat onze aandacht voornamelijk uit naar gezondheid en welzijnsontwikkelingen.

We hebben er voor gekozen om in de omgevingsanalyse te focussen op opmerkelijke resultaten of trends die we binnen het werkingsgebied waarnemen. Zo ook, hebben we indien er weinig of geen verschil was tussen de resultaten van de verschillende gemeentes, er voor gekozen om enkel de gemiddelde waardes voor het hele werkingsgebied weer te geven. Alle cijfers en uitgebreide analyses zijn echter wel raadpleegbaar in de uitgebreide omgevingsanalyse. We sluiten de omgevingsanalyse af met een overschouwende conclusie waarin de belangrijkste resultaten worden samengevat.

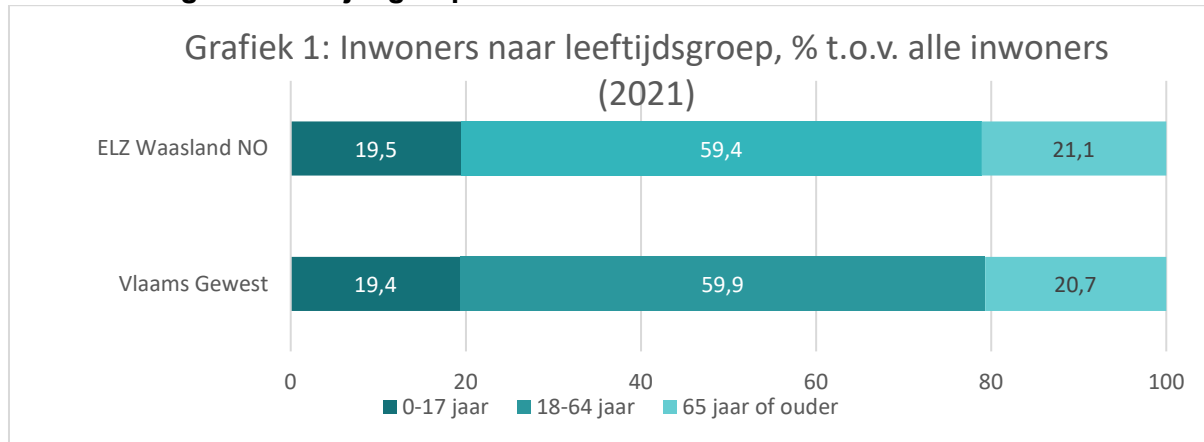
Inhoud

O. Inleiding	1
Een beschrijving van de methoden	1
1. Demografische ontwikkelingen	3
1.1 Bevolking naar leeftijdsgroep	3
1.2 Bevolking naar herkomst	3
1.3 Huishoudtypes	3
2. Economische ontwikkelingen	4
2.1 Socio-economische positie	4
2.2 Betalingsmoeilijkheden	4
3. Sociaal culturele ontwikkelingen	5
3.1 Burgers met kwetsbare gezondheidstoestand	6
3.2 Preventie	6
3.3 Welzijn	7
3.4 Buurten	8
4. Technologische ontwikkelingen	10
5. Ecologische ontwikkelingen	10
6. Politiek-juridische ontwikkelingen	11
7. Besluit	11
Betreffende ecologische ontwikkelingen	12
Toekomstplannen	12
8. Begrippenlijst	13

1. Demografische ontwikkelingen

Bron: rapport Provincie in cijfers- Eerstelijnszone Waasland Noord – Oost

1.1 Bevolking naar leeftijdsgroep

In vergelijking met het **Vlaams Gewest** heeft **ELZ Waasland NO** een **ongeveer even groot** aandeel jongeren (0-19 jaar) en ouderen (65+) maar een **kleiner** aandeel bevolking op beroepsactieve leeftijd (20 – 65 jaar).

1.2 Bevolking naar herkomst

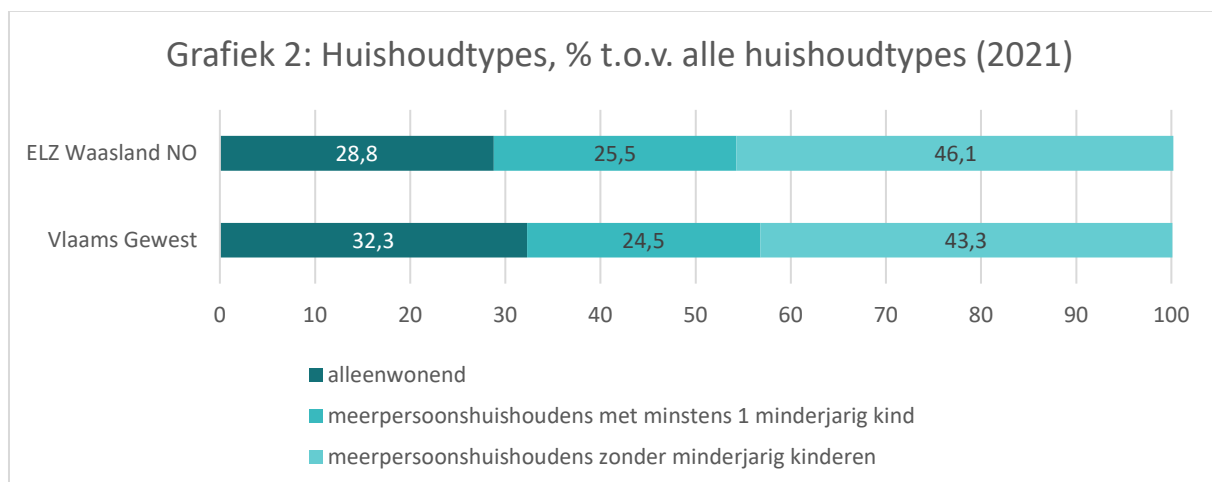
In vergelijking met het **Vlaams Gewest** is er in **ELZ Waasland NO** een **kleiner** aandeel mensen met een andere dan de Belgische nationaliteit (respectievelijk **6,6%** en **9,7%**) en een **kleiner** aandeel mensen met een niet-Belgische herkomst (respectievelijk **17,2%** en **23,9%**).

Echter zien we dat in Zwijndrecht het aantal personen met een niet EU-herkomst beduidend hoger is dan het Vlaamse gemiddelde (17% in Zwijndrecht ten opzichte van 14% in het Vlaams gewest).

1.3 Huishoudtypes

In **ELZ Waasland NO** zijn er **15.022** huishoudens die uit 1 persoon bestaan. Uit blijkt dat er minder alleenwonend dan het gemiddelde in het Vlaamse gewest (respectievelijk 28.8% t.o.v. 32,3%).

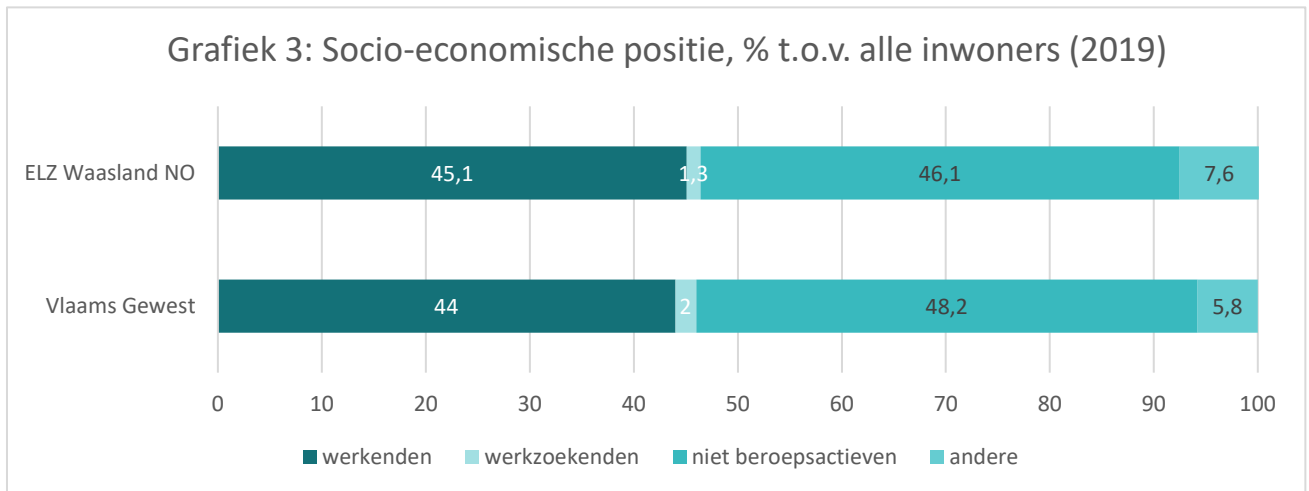
In 2021 waren er in **ELZ Waasland NO 2.233** eenoudergezinnen. Dit is **17,0%** van het aantal meerpersoonshuishoudens met minderjarige kinderen. In het **Vlaams Gewest** ligt dit aandeel met **17,1% ongeveer even hoog**.

2. Economische ontwikkelingen

Bron: rapport Provincie in cijfers- Eerstelijnszone Waasland Noord – Oost

2.1 Socio-economische positie

Uit analyse van de sociaaleconomische positie van bewoners van de regio op beroeps actieve leeftijd blijkt dat deze ongeveer overeenkomt met het gemiddelde in het Vlaamse Gewest waarbij 45% beroepsactief is en de anderen niet. Dit zorgt voor een grote druk op de beroepsactieve bevolking om de samenleving draaiende te houden.

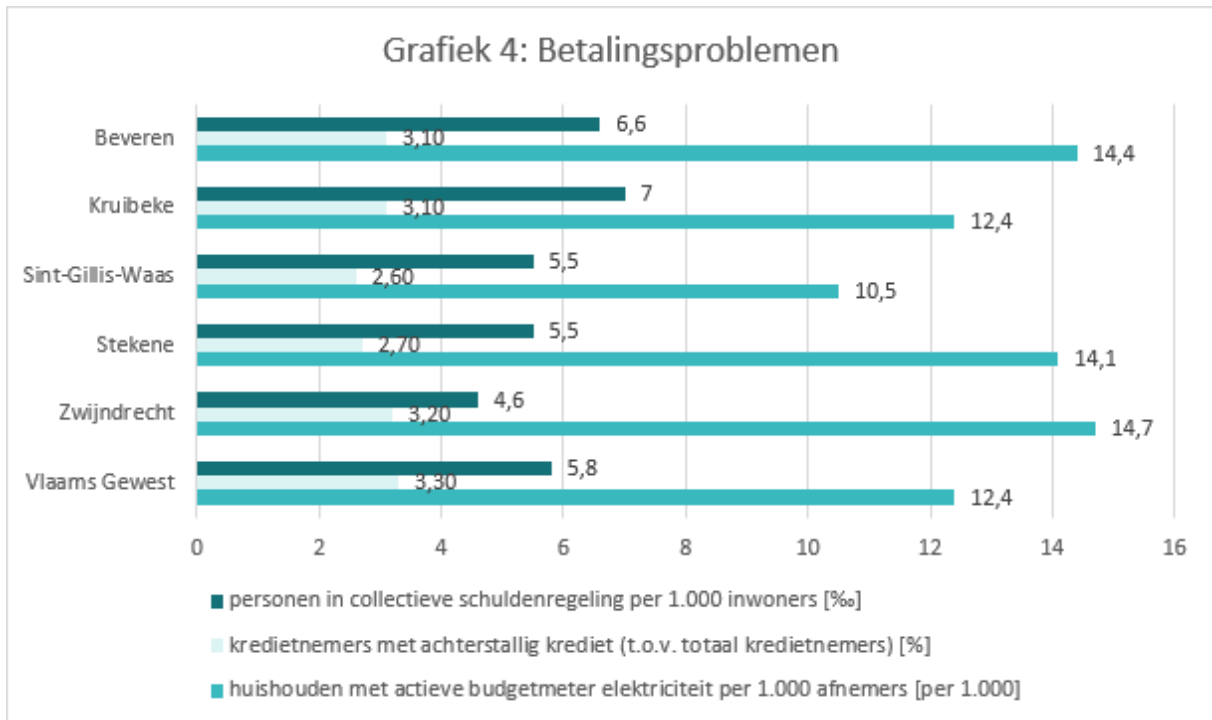
De twee grootste groepen binnen de groep niet-beroepsactieven zijn de (brug)gepensioneerden en de kinderen die recht hebben op kinderbijslag. In **ELZ Waasland NO** betekent dit dat **19,9%** van de bevolking (brug)gepensioneerd. **23,1%** van de bevolking is een rechtgevend kind voor kinderbijslag.

2.2 Betalingsmoeilijkheden

2.2.1 HUISHOUDENS MET BEPERKTE FINANCIËLE MIDDELEN

Het aantal huishoudens met actieve budgetmeter voor elektriciteit, kredietnemers met een achterstallig krediet en personen in collectieve schuldenregeling is in het werkingsgebied van ELZ Waasland NO **ongeveer gelijk aan het Vlaamse gemiddelde**.

- **13,5** per 1.000 huishoudens een actieve budgetmeter voor elektriciteit.
- **3,0%** van de kredietnemers heeft minstens 1 achterstallig krediet. .
- Per 1.000 inwoners hebben **6,0** personen een collectieve schuldenregeling.

2.2.2 VERHOOGDE TEGEMOETKOMING

De **verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering** maakt de gezondheidszorg goedkoper voor personen met een laag inkomen.

- **13,0%** van de kinderen en jongeren (0-24 jaar) in de **ELZ Waasland NO** heeft een verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering.
  - Dit betekent dat dit kinderen en jongeren zijn die opgroeien in een gezin met een laag inkomen.
  -
- **8,8%** van de bevolking van 25-64 jaar in **ELZ Waasland NO** heeft een verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering.
- Tot slot ontvangt **2,7%** van de ouderen (65+) een inkomensgarantie voor ouderen. Bovenstaande percentages zijn **lager** dan gemiddeld genomen in het **Vlaams Gewest (3,7%)**.

Opmerking: Zwijndrecht heeft als enige gemeente een groter aandeel jongeren met een verhoogde tegemoetkoming t.o.v. het Vlaamse gemiddelde

2.2.3 ZORGBUDGET

13,8% van de 65-plussers krijgt een zorgbudget. **5,3%** van de 65-plussers krijgen bovenop een zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden ook een zorgbudget voor ouderen. Dit aandeel is **lager** dan gemiddeld genomen in het **Vlaams Gewest (6,9%)**.

3. Sociaal culturele ontwikkelingen

Bij de sociaal en culturele ontwikkelingen gaat onze aandacht voornamelijk uit naar indicatoren rond gezondheid en welzijn omdat de eerstelijnszone voornamelijk binnen die sectoren projecten uitwerkt. Ook besteden we nog aandacht aan indicatoren rond de kwetsbaarheid van kinderen en jongeren.

3.1 Burgers met kwetsbare gezondheidstoestand

Tabel 1: burgers met kwetsbare gezondheidstoestand

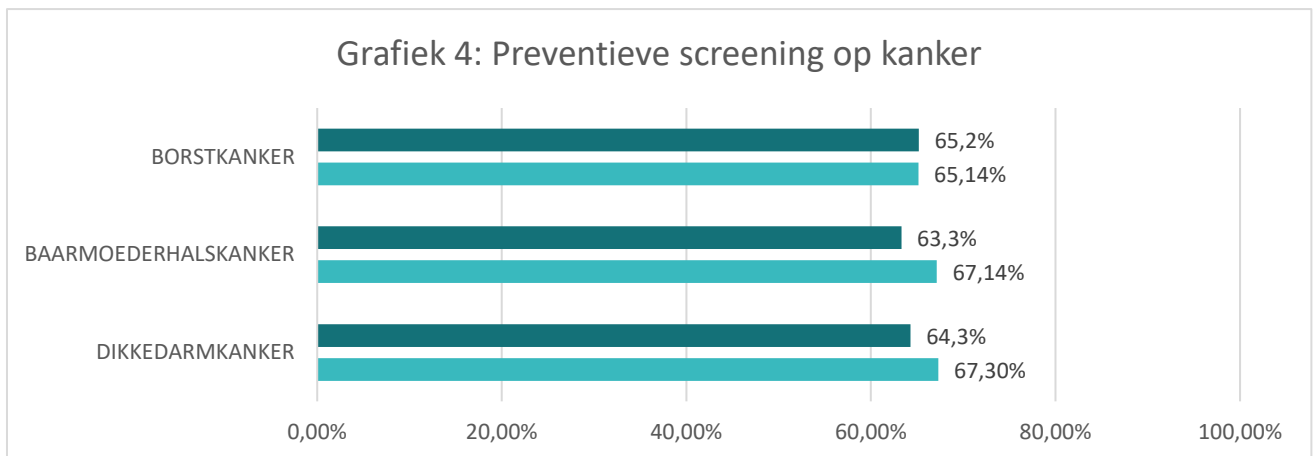
	Statuut chronische aandoeningen (t.o.v. personen in de ziekteverzekering) [%] [2018]	Prevalentie diabetes per 1.000 personen in de ziekteverzekering [‰] [2018]	Gemiddelde BEL-score gezinszorg 65+ [bel_score] [2020]	Erkend door DG personen met een handicap (t.o.v. inwoners 18+) [per 1.000] [2022]
Beveren	0,107	59	29,5	48,96
Kruikebeke	0,102	56	32,8	52,18
Sint-Gillis-Waas	0,107	54	32,2	56,75
Stekene	0,112	58	32	60,43
Zwijndrecht	0,113	57	25,2	53,3
Waasland NO	0,108	57	-	53,06
Vlaams Gewest	0,113	56	28,3	62,25

Bron: InterMutualistisch Agentschap | provincies.incijfers.be

We zien dat het aantal personen met een **chronische aandoening** woonachtig binnen het werkingsgebied van ELZ Waasland NO, **bijna overal lager** ligt als het **Vlaamse gemiddelde**. De **prevalentie van diabetes** in de verschillende gemeentes ligt iets hoger dan het Vlaamse gemiddelde. De Belscore geeft aan dat in de gemeentes Kruikebeke Sint-Gillis-Waas en Stekene een grotere zorgnood is gedetecteerd door de gezinszorg bij personen boven de 65 jaar.

3.2 Preventie

3.2.1 PREVENTIEVE SCREENING OP BORST-, BAARMOEDERHALS EN DIKKE DARMKANKER

Bron: rapport Provincie in cijfers- Eerstelijnszone Waasland Noord – Oost

Het aantal personen woonachtig in ELZ Waasland dat zich op de gepaste tijdstippen laat screenen voor kanker, ligt net boven het Vlaamse gemiddelde behalve voor borstkanker.

3.2.2 VACCINATIEGRAAD COVID-19

In ELZ Waasland Noord Oost valt elke gemeente onder de categorie vaccinatiegraad 80%-89%

Bron: data Vaccinnet, ingelezen op 22/07/22

3.2.3 JAARLIJKS BEZOEK AAN HUIS- EN TANDARTS

In 2019 is er **voor 85% van de bevolking een globaal medisch dossier** opgemaakt bij de huisarts. Dit is gelijkaardig aan het gemiddelde van het Vlaamse gewest dat 83,9% bedraagt.

Meer burgers brengen **jaarlijks een bezoek aan hun huisarts (85,5%)** ten opzicht van de **jaarlijkse bezoeken aan de tandarts (58%)**. Dit is gelijkaardig met de cijfers van het Vlaamse gewest die respectievelijk voor de huisarts 81% en voor de tandarts 60,3% zijn.

Bron: Burgerbevraging bij gemeente-stadsmonitor (Vlaams agentschap binnenlands bestuur 2020)

3.2.4 PERCEPTIE VAN DE BURGER

Op basis van de burgerbevraging van 2020 weten we dat 84% van de bevolking zichzelf gelukkig voelt. Ook voelt 75% zich gezond. Dit is in lijn met de tendensen van het Vlaamse gewest.

Bron: Burgerbevraging bij gemeente-stadsmonitor (Vlaams agentschap binnenlands bestuur 2020)

3.3 Welzijn

3.3.1 FAMILIALE ZORGINDEX

In het **Vlaams Gewest** zijn er in 2021 **43,7** 80-plussers per 100 mensen van 50 tot 59 jaar. Het werkingsgebied **ELZ Waasland NO** heeft met **40,6** een **lagere** familiale zorgindex dan gemiddeld genomen in het **Vlaams Gewest**.

Bron: rapport Provincie in cijfers- Eerstelijnszone Waasland Noord – Oost

3.3.2 RISICOKENMERKEN BIJ KINDEREN

Tabel 2: Kansarmoede index en vroegtijdige schoolverlaters

	Kansarmoede index % (2020)		Vroegtijdige schoolverlaters (2021)	↑ ↓
Beveren	13,9	↑	8.6	↑
Kruibeke	11,6	↓	8.2	↑
Sint-Gillis-Waas	12,3	↑	7,9	↓
Stekene	7,4	↓	8.7	↓
Zwijndrecht	12,2	↑	11.9	↑
Vlaams Gewest	12.7	↓	9.1	↓

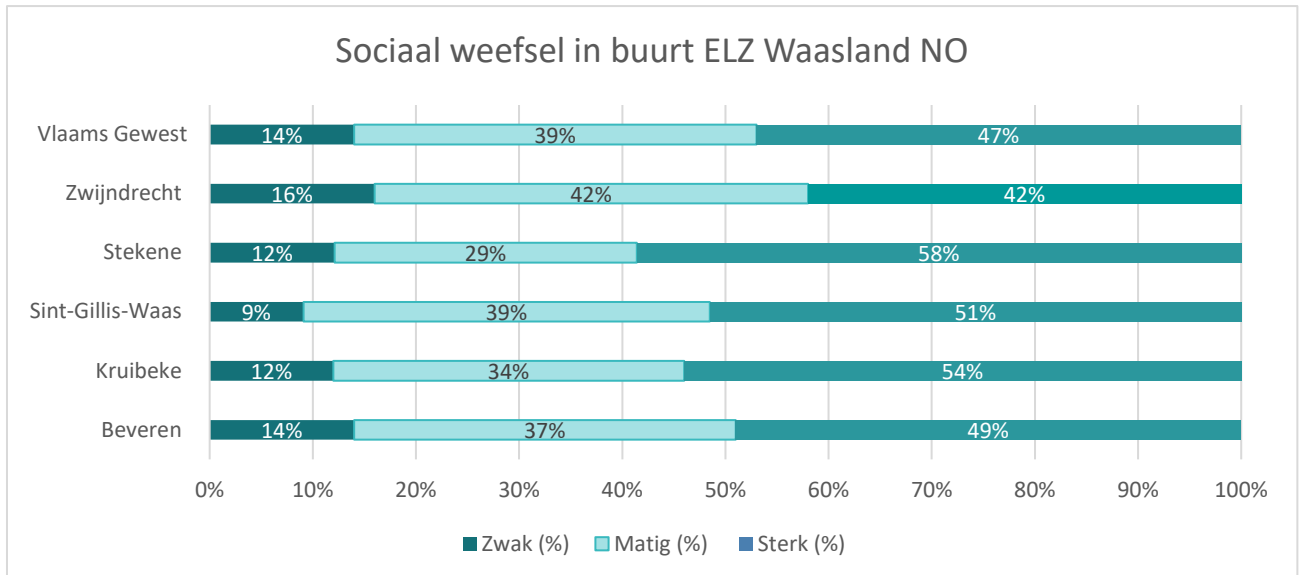
In Vlaanderen hebben zowel het aantal **vroegtijdige schoolverlaters** als de **kansarmoede index** voor kinderen tussen de 0 en 3 jaar over het algemeen een dalende trend. Opvallend is dat in Stekene de **kansarmoede index** beduidend lager is als het Vlaams gemiddelde en tevens ook van de omliggende gemeenten. Het aantal **vroegtijdige schoolverlaters** is in Zwijndrecht beduidend hoger, dan het Vlaams gemiddelde en de omliggende gemeentes. Dit kan verklaard worden door er in Zwijndrecht geen secundaire scholen zijn, en de meeste jongeren schoollopen in Antwerpen waar de stedelijke problematiek meer speelt.

Bron: Provincie in cijfers – Rapport Eerstelijnszone Waasland Noord – Oost

3.4 Buurten

3.4.1 SOCIAAL WEEFSEL IN DE BUURT

In ELZ Waasland NO heeft men sterke sociale weefsels in zijn buurten (51%). Voornamelijk in de landelijkere gemeenten zoals Stekene en Sint-Gillis-Waas.

Bron: Burgerbevraging bij gemeente-stadsmonitor (Vlaams agentschap binnenlands bestuur 2020)

3.4.2 VRIJETIJD- EN/OF CULTUURANBOD VOOR KWETSBARE DOELGROEPEN

Specifiek voor mensen in armoede zijn er initiatieven in alle gemeentes behalve Stekene

Specifiek aanbod/aparte aanpak voor personen met migratieachtergrond en asielzoekers in Kruibeke, Zwijndrecht, Beveren. Bij de gemeente Stekene en Sint-Gillis-Waas zijn er voornamelijk kleinschalige burgerinitiatieven.

Specifiek aanbod voor mensen met een beperking is terug te vinden op verschillende manier in alle gemeente behalve Kruibeke.

Bron: Bevraging Interwaas 2022/ basisrecht cultuur voor iedereen

3.4.3 VRIJWILLIGERSWERK

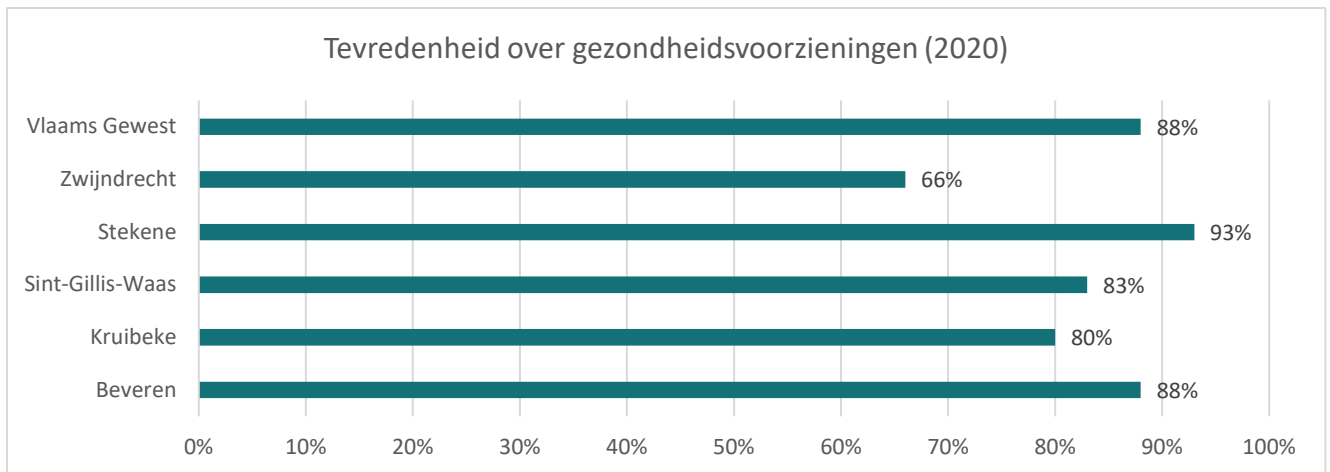
Het gemiddelde percentage van de bevolking dat vrijwilligerswerk doet (volgens de burgerbevraging van 2020) bedraagt **16%** voor het **Vlaams Gewest**. De waarden voor de gemeenten van de **ELZ Waasland NO** variëren van **13%** in **Beveren en Zwijndrecht** tot **17%** in **Sint-Gillis-Waas en Kruibeke**.

Bron: Burgerbevraging bij gemeente-stadsmonitor (Vlaams agentschap binnenlands bestuur 2020)

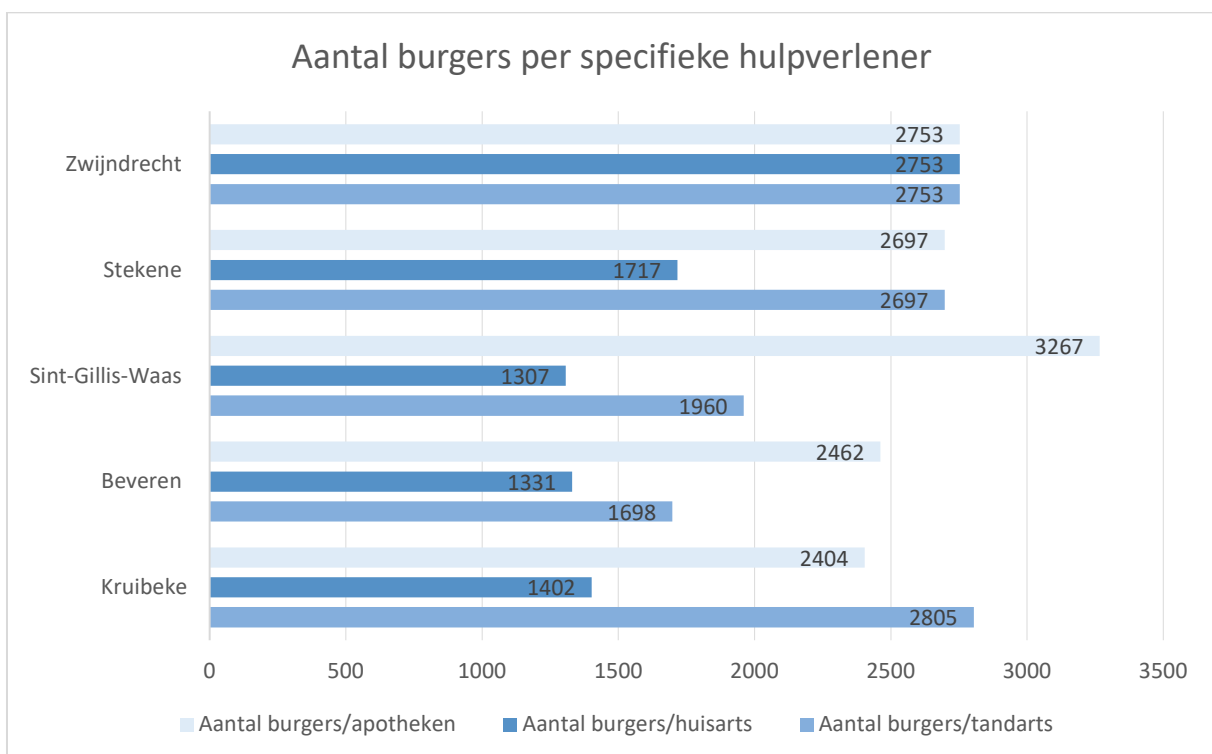
3.4.4 REGIONALE SPREIDING HULPVERLENING

Vanuit de gemeente- stadsmonitor van 2020 hebben we het percentage kunnen berekenen van de bevolking dat akkoord gaat met de stelling " Bent u tevreden over de gezondheidsvoorzieningen in uw stad/gemeente?". Het gemiddelde binnen het Vlaamse gewest dat akkoord gaat met bovenstaande stelling bedraagt 88%. Voor de regio ELZ Waasland ZW zijn er gevarieerde meningen. De waarden schommelen tussen **66%** in **Zwijndrecht** tot **93%** in **Stekene**.

Bron: Burgerbevraging bij gemeente-stadsmonitor (Vlaams agentschap binnenlands bestuur 2020)

De grafiek hierboven geeft aan hoeveel burgers er terecht moeten kunnen per huisarts, apotheek of tandarts. De kanttekening bij deze grafiek is dat we ervanuit gaan dat alle burgers binnen hun gemeentegrenzen blijven om hulpverlening te zoeken. Dit is in de realiteit niet het geval.

Bron: De gegevens van het aantal hulpverleners is verkregen vanuit de verschillende beroepsgroepen

Er zijn verschillende mogelijkheden voor psychologische ondersteuning in de regio. Zo heb je naast de grote gekende spelers (psychiatrische ziekenhuizen en zelfstandige psychologen) initiatieven op gebied van psychologische ondersteuning en psychosociale begeleidingen die je over het ganse Waasland kan samen sprokkelen.

Enkele van deze initiatieven: CLB, krachtgericht Waas en Dender, initiatieven i.s.m. sociale huizen (bv. Beveren heeft een samenwerking met CGG), Mobiele teams (langdurige zorg, acute zorg en aanklampende zorg), PAAZ binnen campus algemene ziekenhuizen.

Bron: Netwerk GG ADS

4. Technologische ontwikkelingen

In 2021 had 46% van de inwoners van het Vlaamse Gewest van 16 tot 74 jaar niet de nodige digitale basisvaardigheden: 37% heeft lage digitale vaardigheden en 8% heeft geen digitale vaardigheden of heeft geen internet gebruikt in de voorbije 3 maanden.

De digitale vaardigheden nemen af met de leeftijd en toe met de scholingsgraad en het inkomen. Naar geslacht en geboorteland zijn er kleinere verschillen.

Bron: enquête internetgebruik bij huishoudens, Statbel

In beleid en praktijken inzake Laaggeletterdheid & Digitalisering spelen de bibliotheken een grote rol. Ze functioneren als een sociale ruimte, als een hefboom voor cultuur en inclusie. De meeste steden en gemeenten binnen Interwaas zetten gevarieerde en talrijke initiatieven op inzake geletterdheid en digitalisering, meestal vanuit de bib.

Bron: Bevraging Interwaas 2022/ basisrecht cultuur voor iedereen

5. Ecologische ontwikkelingen

tabel 1: totaal aantal inwoners volgens rijksregister 2019 -

	Totale bevolking [aantal]	Bevolkingsdichtheid [per km ²]
Beveren	49243	323
Kruikeke	16827	502
Sint-Gillis-Waas	19599	353
Stekene	18882	417
Zwijndrecht	19273	952
Waasland NO	123824	403
Vlaams Gewest	6666912	489

Bron; Rijksregister | provincies.incijfers.be

Bij de meting in 2018 werd in geen van de verschillende gemeenten van ELZ Waasland NO kwetsbare bewoners getroffen door **hittestress**. Kwetsbare bewoners voor hitte zijn ouderen, mensen met hart- en vaatziekten en ademhalingsproblemen en kinderen jonger dan 4 jaar. Echter zien we dit pijlsnel veranderen in de klimaatmodellen gemaakt voor 2030. Uit het klimaatmodel voor 2030 blijkt dat Zwijndrecht 98% scoort voor hittestress ten opzichte van het Vlaamse gemiddelde van 52%. Hierdoor zullen kwetsbare bevolkingsgroepen sneller gezondheidsproblemen ondervinden ten gevolge van hitte. Voor Stekene en Sint-Gillis-Waas zien we dat de cijfers ver onder het Vlaamse gemiddelde liggen en Kruikeke en Beveren net onder het Vlaamse gemiddelde voor het aantal kwetsbare bewoners getroffen door hittestress.

Bron: Klimaatportaal Vlaanderen

6 Politiek-juridische ontwikkelingen

Hieronder vindt u een zeer beknopte samenvatting van onderwerpen die terugkomen in verschillende meerjarenplannen 2020 - 2025 van de lokale besturen van regio ELZ Waasland NO.

De lokale besturen werken in ELZ Waasland NO sterk samen met elkaar op basis van verschillende zaken (vervoersregio's, interwaas,...) en met anderen (ELZ, GBO, thuiszorgdiensten,...).

Ze hechten veel belang aan betaalbare kwaliteitsvolle woningen en voldoende toegankelijke sport en vrijetijdsbesteding. Daarnaast wil men zijn dienstverlening moderniseren zonder de burger in de steek te laten. Inzetten op burgerparticipatie is een belangrijk item. Jongeren, senioren en kwetsbare doelgroepen krijgen in de meerjarenplannen extra aandacht.

Goede wandel – en fietspaden om beweging te stimuleren is zeer belangrijk doorheen de ganse regio. Daarnaast wil men ook de buurten veilig en aantrekkelijk houden door een goede ruimtelijke ordening en sociale cohesie vergroten door te investeren in vrijwilligerswerking en ontmoetingsplaatsen.

Bron: meerjarenplannen van lokale besturen binnen regio ELZ Waasland NO (Beveren, Kruibeke, Sint-Gillis-Waas, Stekene en Zwijndrecht)

7. Besluit

Betreffende demografische ontwikkelingen:

De bevolkingsverdeling is in ELZ Waasland NO gelijkaardig met die van Vlaanderen waarbij we ongeveer 45% actieve bevolking hebben en 55% die niet beroepsmatig actief is (-18 jarigen en +65 jarigen).

In de eerstelijnszone is de culturele diversiteit kleiner dan in Vlaanderen behalve in Zwijndrecht. Deze tendens is mogelijks te herleiden naar het voornamelijk landelijk karakter van de gemeenten. Zwijndrecht grenst aan Stad Antwerpen waardoor hier meer culturele diversiteit te vinden is.

Ongeveer 1/3de van de bevolking (28%) van de huishoudens is alleenstaand. Van alle huishoudens met minderjarige kinderen is ongeveer 1 op de 6 gezinnen een éénouder gezin.

Betreffende het gezondheidslandschap

De prevalentie van ziekte bij de bevolking in de regio van ELZ Waasland Noord – Oost is beperkt als je vergelijkt met het Vlaamse gewest. Gemeenten met een groter bevolkingsdichtheid leidt tot een grotere hoeveelheid aan kwetsbaarheid en ziekte. Ze voelen zich gezondheid en gelukkig, zo blijkt uit de burgerbevraging van de gemeente-monitor in 2020. Daarnaast is de bevolking ook zeer bereidwillig om preventief aan hun gezondheid te werken. Dit kunnen we zien aan de hoge cijfers van mensen die jaarlijks naar de huisarts gaan alsook deelnemen aan de bevolkingsonderzoeken en vaccinatiecampagne.

Perceptie van voldoende gezondheidsvoorzieningen wordt sterk bepaald door het aantal huisartsen binnen de gemeente. De gemeentes waar er het huisartsentekort op dit moment beperkt is maar de tandartsen en apothekers ondervertegenwoordigd zijn, scoren beter dan regio's waar er voldoende tandartsen en apothekers zijn maar een zeer groot tekort aan huisartsen. De regio zal meer en meer met huisartsen tekorten te kampen hebben in de komende jaren gezien de beperkte instroom en de stijgende bevolkingsaantallen. Dit zal zijn impact hebben op de perceptie van de burger naar gezondheidsvoorzieningen.

Tendensen in het welzijnslandschap en sociaal culturele ontwikkelingen

In de regio zijn er minder mensen die beroepsactief zijn ten opzichte van mensen die niet actief aan het werk zijn. Dit is voornamelijk te wijten aan de grote grijze en groene druk (een groot percentage van de bevolking is te oud of te jong om te werken) en slechts een klein percentage is werkzoekende.

Ondanks dat in regio ELZ Waasland de armoede over de ganse lijn minder is dan gemiddeld in Vlaanderen hebben toch 13% van de jongeren (0-24 jaar) recht op een verhoogde tegemoetkoming wat betekent dat zij met slechte gezondheid in een gezin met laag inkomen leven. We zien wel dat in de gebieden met grotere bevolkingsdichtheid de kansarmoede stijgt. Daarnaast zijn er veel jongeren in de regio die vroegtijdig de schoolverlater zijn dit kan nefast zijn voor in de toekomst uit de armoedespiraal te geraken.

We hebben in de regio een beperkte grijze druk maar dit is niet te zien in de familiale zorgindex of het aantal zwaar zorgbehoevenden. Deze aantallen blijven steeds onder het Vlaamse gemiddelde.

Betreffende technologische ontwikkelingen

We moeten met onze projecten rekeninghouden dat niet alle inwoners toegang hebben tot internet of de skills hebben om hiermee om te gaan.

Betreffende ecologische ontwikkelingen

In de eerstelijnszones zien we een beperkte bevolkingsdichtheid door de landelijke opbouw. Dorpskernen hebben een hoge bevolkingsdichtheid en worden omringd door regio's met zeer lage bevolkingsdichtheid. Daarnaast zorg het havengebied ook voor zeer beperkte bewoonbaar gebied maar heeft wel impact op de bevolking op andere manieren. We merken wel dat in regio's met grotere bevolkingsdicht (Beveren en Zwijndrecht) meer kans is op hittestress wat nefaste gevolgen kan hebben voor de gezondheid van de (kwetsbare) bevolking. Dit zijn juist ook de twee gemeenten die grenzen aan het havengebied.

In de gemeenten met een landelijk karakter zien we wel een sterker sociaal weefsel in de buurten dan in de gemeenten waar de bevolkingsaantallen groter zijn.

Toekomstplannen

Vele data zijn afkomstig van de perioden voor corona en de Oekraïne-crisis. zij hebben veel teweeg gebracht. We hopen de komende jaren wat meer zicht te krijgen op basis van kwantitatieve en kwalitatieve data hoe deze crisissen onze bevolking hebben beïnvloed. We denken hier vooral aan cijfers rond intrafamiliaal geweld, psychologische ondersteuning, stijging in armoede, stijging in medicatiegebruik en regionale spreiding van hulpverleningsaanbod.

Binnen ELZ Waasland NO willen we de komende jaren werken aan meer zicht op de regionale spreiding van alle beroepsgroepen. Dit kan doormiddel van de nieuwe sociale kaart. Daarnaast willen we ook inzetten op de toegankelijkheid van hulpverlening en zelfredzaamheid van de burger. Dit trachten we door het hulpverleningsaanbod op een laagdrempelige manier kenbaar te maken.

Als laatste willen we goed samenwerken met de partners om kwalitatieve noden van de burgers en henzelf in kaart te brengen zodat ook zaken die moeilijk meetbaar zijn in kaart gebracht kunnen worden.

8. Begrippenlijst

Huidige nationaliteit

Om de diversiteit binnen een gemeente te bekijken, hanteren we 2 cijfers: huidige nationaliteit en herkomst. De huidige nationaliteit geeft de nationaliteit op de referentiedatum (hier 1/1/2021).

Herkomst

De herkomst kijkt verder en houdt ook rekening met de nationaliteit bij geboorte van de ouders. Als voor een bepaalde persoon minstens één van de ouders bij hun geboorte een andere nationaliteit had, krijgt hij of zij die herkomst. Indien zowel vader als moeder een niet-Belgische geboortenationaliteit hebben (die bovendien van elkaar verschilt), dan wordt als herkomst de geboorte nationaliteit van de moeder overgenomen.

De werkende bevolking

omvat de loontrekkenden met één of meer jobs in loondienst (zowel in de private- als in de overheidssector), de zelfstandigen en de helpers. Een helper staat een zelfstandige bij in de uitoefening van diens beroep zonder hiervoor door een arbeidsovereenkomst verbonden te zijn.

De werkzoekenden

zijn degenen met een werkloosheidsuitkering of een overbruggingsuitkering.

De niet-beroepsactieve groep

wordt gedefinieerd als het deel van de bevolking dat zich niet aanbiedt op de arbeidsmarkt, maar wel een uitkering krijgt vanuit de Belgische sociale zekerheid, bijvoorbeeld kinderbijslag, loopbaanonderbrekingsvergoeding, pensioen, leefloon of financiële hulp, tegemoetkoming aan personen met een handicap.

Anderen (beroepsactiviteit)

Dit is een zeer diverse groep van personen die geen directe link hebben met de Belgische sociale zekerheid, bijvoorbeeld grensarbeiders, personen die in België werken voor een organisatie/onderneming die niet bijdrage plichtig is aan de Belgische sociale zekerheid, huishoudpersoneel dat niet is aangegeven bij de RSZ, maar ook huisvrouwen/huismannen, kinderen die niet gekend zijn bij de diensten voorkinderbijslag, geschorste werkzoekenden, ouderen van wie de partner het gezinspensioen ontvangt,... Deze groep anderen bevat zowel niet-beroepsactieven (vb. huismannen en -vrouwen), als werkenden (vb. werknemers bij de Europese instellingen). Lokaal dient men er rekening mee te houden dat de samenstelling van deze restgroep erg kan verschillen.

Statuut chronisch zieken

Dankzij het statuut van persoon met een chronische aandoening ("statuut chronische aandoening") zal u automatisch voordelen genieten, zoals de derdebetalersregeling of een vermindering van het grensbedrag van uw persoonlijke aandelen (delen die u betaalt, remgelden genoemd) in het kader van de maximumfactuur. Het statuut wordt automatisch toegekend in bepaalde gevallen, of op basis van een medisch getuigschrift dat aan het ziekenfonds moet worden bezorgd.

<https://www.inami.fgov.be/nl/themas/kost-terugbetaling/ziekten/chronische-ziekten/Paginas/statuut-persoon-chronische-aandoening-toegang-zorgen.aspx>

Personen met een herkende handicap

Criteria voor herkenning door Vlaams agentschap VAPH

- ofwel een erkenning bij verlies van verdienvermogen tot een derde of minder dan wat een invalidepersoon op de gewone arbeidsmarkt kan verdienen,
- ofwel een erkenning bij minstens 7 punten op de schaal van zelfredzaamheid

'BEL-score':

wordt door de diensten gezinszorg gehanteerd als maat voor zorgbehoevendheid van ouderen in de thuissituatie. Een score van 35 of meer wordt beschouwd als zwaar zorgbehoevend.

De familiale zorgindex

geeft de verhouding weer van de hoogbejaarden (80 jaar of ouder) op de 50 tot 59-jarigen. Het is een aanduiding van hoeveel hoogbejaarden er zijn in verhouding tot de bevolking die er normaliter zorg moet dragen. Deze maat wordt vaak gebruikt om in te schatten hoe groot de groep potentiële mantelzorgers is. Hoe hoger de waarde, hoe meer 80-plussers er zijn per 50-59-jarige.

De verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering

maakt de gezondheidszorg goedkoper voor personen met een laag inkomen. Omdat de tegemoetkoming voor verschillende groepen automatisch verkregen wordt, is het aantal rechthebbenden op deze tegemoetkoming, en de personen die daarvan ten laste vallen, dus een goede indicator om een inschatting te maken van de groep met een laag inkomen. Bij de oudere bevolking is dit minder het geval omdat het netto belastbaar inkomen bij 65-plussers niet altijd goed overeenkomt met het reëel beschikbaar inkomen (er wordt geen rekening gehouden met aanvullende pensioenen, roerende inkomsten en het kadastraal inkomen). Voor de oudere leeftijdsgroep tonen we hier de **inkomensgarantie voor ouderen (IGO)**, een uitkering die toegekend wordt aan 65-plussers die niet over voldoende financiële middelen beschikken

Een zorgbudget

is een maandelijkse tegemoetkoming voor mensen die veel zorg nodig hebben, zoals mensen met ernstige gezondheidsproblemen of een handicap.

We bespreken 2 soorten:

- Het **zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden** (vroeger de zorgverzekering) voor personen die veel zorg nodig hebben, zoals ouderen die in een woonzorgcentrum verblijven (zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden in de residentiële zorg) of mensen die thuis veel ondersteuning nodig hebben (zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden in de mantel- en thuiszorg).
- Het **zorgbudget voor ouderen met een zorgnood** (vroeger de Tegemoetkoming Hulp aan Bejaarden of THAB) is een financiële tegemoetkoming voor ouderen (vanaf 65 jaar) die moeilijkheden ondervinden bij het uitvoeren van dagelijkse taken. De tegemoetkoming is bedoeld om de kosten ten gevolge van de zorg te vergoeden. Ze wordt enkel toegekend aan personen met een beperkt inkomen

De kansarmoede-index van Kind en Gezin

is een inschatting van het aandeel kinderen van 0 tot 3 jaar dat opgroeit in een kansarm gezin, over een gemiddelde periode van drie jaar. Een gezin moet op minstens 3 van volgende criteria scoren, om als kansarm te worden beschouwd: het maandinkomen van een gezin, arbeidssituatie van de ouders, opleiding van de ouders, huisvesting, ontwikkeling van de kinderen en de gezondheid.

Sociaal weefsel

Een sterk sociaal weefsel wordt bepaald door een goede score op de 4 indicatoren

- Mensen in mijn buurt zijn te vertrouwen.
- Ik voel mij thuis bij de mensen die in deze buurt wonen.
- Ik heb veel contact met de mensen in mijn buurt.
- Mensen in mijn buurt willen hun burens te helpen.

Hittestress

Oplopende temperaturen tijdens de zomermaanden kunnen leiden tot gezondheidsklachten en soms zelfs oversterfte. Vooral ouderen, mensen met hart- en vaatziekten en ademhalingsproblemen, en kinderen jonger dan 4 jaar blijken het meest kwetsbaar. Hoge temperaturen zetten de gezondheid dus onder druk, ze zorgen voor hittestress